

Review Article

Challenges of ethics education in nursing students: A scoping review study

Mohammad Mehdi Daraei¹, Marzieh Seif^{2*}, Meysam Safi-Keykaleh³, Parisa Solgi⁴

Received: 2026.02.10

Revised: 2026.06.12

Accepted: 2026.07.28

1. Instructor of Pediatric Nursing, Nahavand School of Allied Medical Sciences, Hamadan, Iran
2. Instructor of Pediatric Nursing, Nahavand School of Allied Medical Sciences, Hamadan, Iran
3. Assistant Professor of Health in Disasters and Emergencies, Nahavand School of Allied Medical Sciences, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran
4. Instructor of Psychiatric nursing, Nahavand School of Allied Medical Sciences. Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran

DOI: [10.22034/ethic.2026.2084705.1222](https://doi.org/10.22034/ethic.2026.2084705.1222)

Abstract:

Introduction: One of the factors in developing ethical competence in nurses is ethics education during student life. Undoubtedly, nursing education has an important role in developing professional ethics, but the question is whether ethics education in nurses has reached its desired level? Therefore, the present study was designed to address the challenges of ethics education in nursing with the aim of addressing students.

Methods and Materials: This was a scoping review study conducted between 2010.01.01 and 2025.11.01 using keywords and using English databases (Scopus, PubMed) and Persian databases (SID, Magiran, and Irandoc) and the Google Scholar search engine. Screening and selection of documents were performed based on the Prisma guidelines.

Results: In the initial search, 110 articles were found, of which 20 articles were included in the study by removing duplicates and those unrelated to the research objective and inclusion criteria. Accordingly, the challenges of ethics education in nursing can be divided into 3 categories: ethics theory education, ethics education in the clinic, and contextual factors such as the nature of the discipline and personality factors of individuals.

Conclusion: The shortcomings of educational syllabus and disregard for the culture of society in educational books, the lack of instructors proficient in ethics, the use of inappropriate methods in teaching ethical issues, evaluation problems and the lack of objective tools for evaluating students' abilities in the field of professional ethics, the gap between teaching ethical theory and its application in the clinic, and contextual factors such as lack of motivation and low ability to communicate with clients are some of the challenges of ethics education in nursing students.

Keywords: Ethics, Education, Nursing, Professional Ethics

* Corresponding author Email: seifmarzieh@gmail.com

چالش های آموزش اخلاق در دانشجویان پرستاری: یک مطالعه مرور حیطه ای

محمد مهدی دارائی^۱، مرضیه سیف^{۲*}، میثم صفی کیکله^۳، پریرسا سلگی^۴

۱- مربی پرستاری کودکان، دانشکده پیراپزشکی نهاوند، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران

۲- مربی پرستاری کودکان، دانشکده پیراپزشکی نهاوند، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران

۳- استادیار سلامت در بلایا و فوریت ها، دانشکده پیراپزشکی نهاوند، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران

۴- مربی روانپرستاری، دانشکده پیراپزشکی نهاوند، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران

DOI: [10.22034/ethic.2026.2084705.1222](https://doi.org/10.22034/ethic.2026.2084705.1222)

چکیده:

مقدمه: یکی از عوامل مؤثر در توسعه صلاحیت اخلاق در پرستاران، آموزش اخلاق در دوران دانشجویی است. بی تردید نظام آموزش پرستاری در توسعه اخلاق حرفه ای نقش مهمی داراست؛ اما سؤال این است که آیا آموزش اخلاق در دانشجویان پرستاری به حد مطلوب خود رسیده است؟ از این رو مطالعه حاضر با هدف تعیین چالش های آموزش اخلاق در دانشجویان پرستاری طرح ریزی شده است.

روش کار: این مطالعه مروری از نوع حوزه ای بود که در بازه زمانی ۲۰۱۰/۱/۱ - ۲۰۲۵/۱۱/۱ با بهره گیری از واژه های کلیدی و با استفاده از پایگاه های اطلاعاتی انگلیسی (PubMed, Scopus) و پایگاه اطلاعاتی فارسی (SID, Magiran, و Irandoc) و موتور جستجوی Google Scholar انجام گرفت. غربالگری و انتخاب اسناد براساس دستورالعمل (Prisma) صورت گرفت.

یافته ها: در جستجوی اولیه ۱۱۰ مقاله یافت شد که از این تعداد با حذف موارد تکراری و غیر مرتبط با هدف پژوهش و معیارهای ورود، تعداد ۲۰ مقاله وارد مطالعه شدند. بر این اساس، چالش های آموزش اخلاق در پرستاری را می توان به ۳ دسته آموزش تئوری اخلاق، آموزش اخلاق در بالین و عوامل زمینه ای چون ماهیت رشته و عوامل شخصیتی افراد تقسیم کرد.

نتیجه گیری: نقص سرفصل های آموزشی و بی توجهی به فرهنگ جامعه در کتب آموزشی، کمبود مدرسین مسلط به علم اخلاق، استفاده از روش های نامناسب در آموزش موضوعات اخلاقی، مشکلات ارزشیابی و کمبود ابزارهای عینی برای ارزشیابی توانایی های دانشجویان در زمینه اخلاق حرفه ای، فاصله بین آموزش تئوری اخلاق و نحوه کاربست آن در بالین و عوامل زمینه ای چون کمبود انگیزه و پایین بودن توانایی در برقراری ارتباط با مددجو از چالش های آموزش اخلاق در دانشجویان پرستاری است.

واژگان کلیدی: اخلاق، آموزش، پرستاری، اخلاق حرفه ای

مقدمه

علم اخلاق شاخه‌ای از فلسفه است که خطوط راهنما برای اعمال مطلوب را ترسیم می‌کند و به طور معمول اخلاق تحت عنوان مطالعه درستی و غلطی تعریف می‌شود. ریشه لغوی اخلاق به لغت یونانی Ethos و تحت عنوان تمایز ویژگی شخصیتی، احساس، ماهیت اخلاقی یا راهنمای باورهای شخص، گروه یا موسسه ترجمه می‌شود (۱).

رویکرد دنیای امروز را می‌توان بازگشت به عقلانیت و اخلاق دانست. بشریت پس از طی دوره‌های مختلف به سمت رویکردی عقلانی و اخلاقی در تأمین نیازهای مادی و معنوی خود گام برداشته است. از این جهت، می‌توان اخلاق را مرکز و کانون تحولات دنیای آینده دانست. این رویکرد بیشتر رشته‌هایی را تحت تأثیر قرار می‌دهد که در ارائه خدمت به انسان‌ها پیش‌تاز هستند (۲). حرفه پرستاری از جمله علمی است که هم در گذشته و هم در حال و آینده دارای جنبه‌های اخلاقی فراوان و مثال زدنی است و به عنوان وجدان (conscience) سیستم مراقبت بهداشتی شناخته شده‌اند و نقش کلیدی را در اصلاح این سیستم ایفا می‌کنند (۳). از آنجا که پرستاران در هنگام ارائه خدمات پرستاری با موضوعات اخلاقی متعددی روبرو هستند که این موضوع تصمیم‌گیری را برای آن‌ها دشوار می‌کند؛ بنابراین، آنها باید به لحاظ اخلاقی پاسخگو باشند. پرستار شدن تنها کسب دانش و یادگیری مهارت‌های خاص و یا انجام فعالیت‌های عملی روزمره نیست، بلکه شامل کسب ارزش‌های حرفه‌ای و اخلاقی خاصی است که سبب تغییرات اساسی در نگرش اخلاقی و جایگاه اخلاقی پرستاران می‌شود (۴). پرستاران نیازمند استفاده مطلوب از اخلاق، استدلال، حساسیت اخلاقی و ادراک قابل قبول موضوعات اخلاقی هستند تا با شناسایی به موقع و صحیح وضعیت‌های اخلاقی و تصمیم‌گیری در چنین موقعیت‌هایی، شرایط را برای بهبود کیفیت رفتارهای اخلاقی مهیا سازند (۱).

حساسیت اخلاقی می‌تواند به صورت آگاهی و توجه به ارزش‌های اخلاقی موجود در یک موقعیت دارای تناقض و خودآگاهی فردی نسبت به نقش و وظیفه در آن موقعیت خاص در نظر گرفته شود (۵). حساسیت اخلاقی تنها مربوط به حس فرد نیست، بلکه نیازمند برخورداری از ظرفیت و تجربه شخصی جهت شناخت اهمیت موضوعات اخلاقی موجود در موقعیت‌های مختلف است (۶). به منظور اتخاذ تصمیمات صحیح در حرفه پرستاری ابتدا باید نسبت به موضوعات اخلاقی حساسیت کافی وجود داشته (۷)؛ چرا که در صورتی که استدلال اخلاقی در بین پرستاران وجود نداشته باشد ممکن است موضوعات اخلاقی در محیط‌های پرنتش بیمارستانی نادیده گرفته شود (۴).

در مطالعه‌ای که محمدی و عزیزی به بررسی تأثیر آموزش اصول اخلاق پرستاری بر استدلال اخلاقی پرستاران پرداختند، نتایج نشان داد که آموزش اصول اخلاق پرستاری در حد معنی‌داری استدلال اخلاقی پرستاران در گروه مداخله را ارتقا بخشیده است (۸).

با وجود اینکه طی مدت زمانی طولانی با مدیریت جامعه پرستاری، آنان تا حدودی توانسته‌اند کار اخلاقی را جایگزین عملکرد قبلی خود کنند؛ همچنین به نظر می‌رسد مسئولیت‌پذیری حرفه‌ای با اخلاق در حوزه مراقبت سلامت و رفع نیازهای جامعه به سرعت رو به ارتقا است؛ اما هنوز برای ارائه مراقبت خوب و بی‌نقص برای بیماران مسیر طولانی پیش‌روست (۲). اکثریت قریب به اتفاق پژوهش‌ها در دهه گذشته، در زمینه اخلاق پرستاری نشان می‌دهد که پرستاران در حیطه مراقبت‌های بهداشتی مدرن بیشتر از همیشه آماده شده‌اند؛ با این وجود، گذر زمان نشان داده است که پرستاران نیازمند آموزش‌های گسترده‌تری در خصوص اخلاق حرفه‌ای هستند (۹).

انجمن پرستاران آمریکا در ارتباط با کد اخلاقی پرستاران، طی بیانیه تفسیری در سال ۲۰۱۵ امیدوار است که ماهیت اخلاق حرفه‌ای در آموزش پرستاری نیز نهادینه شود؛ چرا که آموزش اخلاق به دانشجویان پرستاری، آنها را به سمت ارائه مراقبت بهتر در هنگام مواجهه با چالش‌های اخلاقی هدایت می‌کند (۲). از آنجا که هدف علم اخلاق در حرفه پرستاری، بهبود مراقبت‌های پرستاری و هدایت آن در جهت ارتقای سلامت بیماران است و با توجه به اهمیت آموزش اخلاق در حرفه پرستاری، مطالعه حاضر با هدف تعیین چالش‌های آموزش اخلاق در دانشجویان پرستاری طرح‌ریزی شده است.

روش کار

این مطالعه مرور حوزه‌ای (Scoping Review) براساس رویکرد پیشنهادی آرکسی و اومالی (Arskey & O'Malley) انجام شد. روش مرور حوزه‌ای رویکردی است که پیرامون یک موضوع پژوهشی خاص، انواع شواهد موجود را بررسی می‌کند و اطلاعات مورد نیاز را به صورت صحیح، کوتاه و مؤثر در اختیار سیاست‌گزاران و دست‌اندرکاران سلامت قرار می‌دهد. این رویکرد در سال ۲۰۰۵ توسعه یافت و مشتمل بر پنج مرحله شامل طراحی سوال پژوهش، جستجو و استخراج مطالعات مرتبط به پژوهش، انتخاب مطالعات مرتبط، خلاصه کردن اطلاعات و داده‌ها و گزارش نتایج است (۱۰).

۱- طراحی سوال پژوهش: چالش‌های آموزش اخلاق در دانشجویان پرستاری کدام‌اند؟

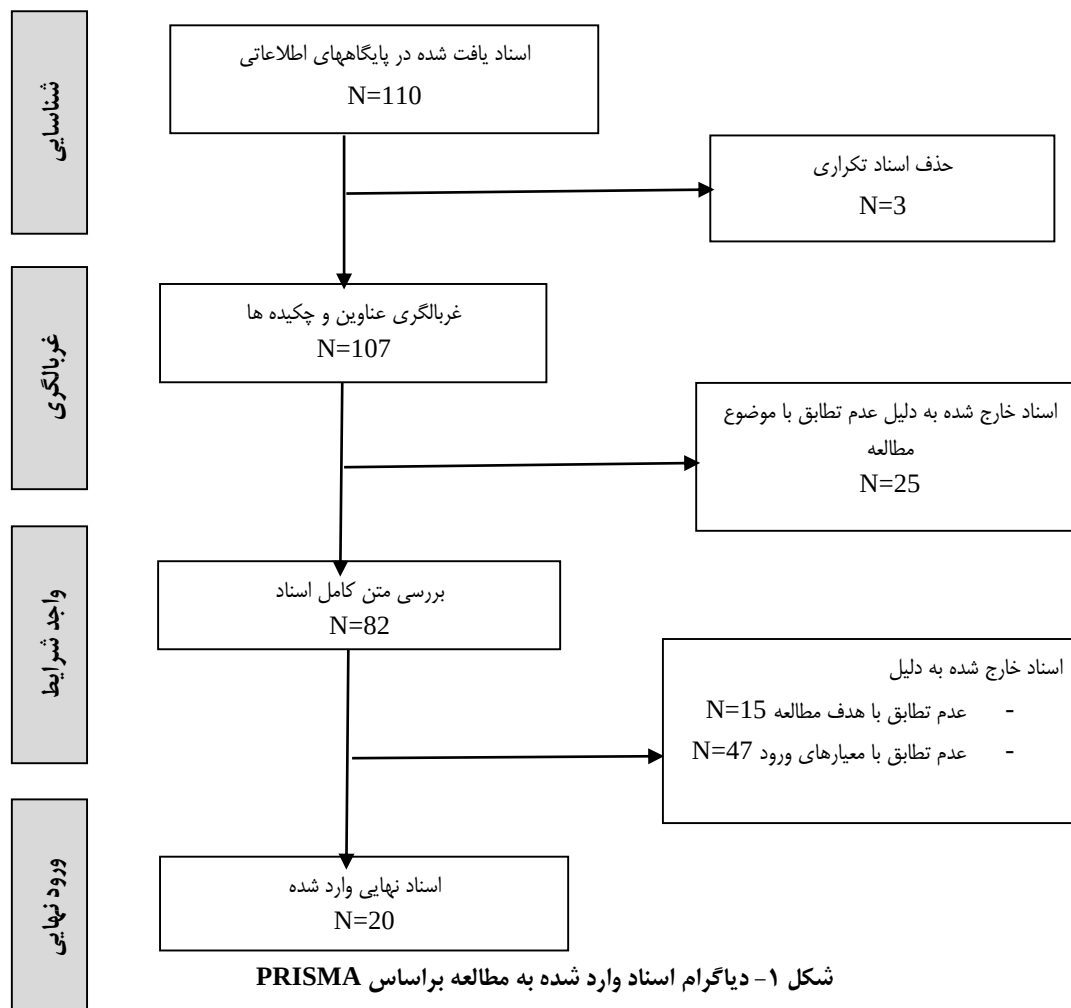
از حذف اسناد تکراری، دو نفر از اعضای تیم پژوهش به صورت مستقل کلیه عناوین، چکیده‌ها یا اسنادی را که از طریق جستجو بر اساس معیارهای ورود مشخص شده بودند، بررسی نمودند. معیارهای انتخاب مقالات در این مطالعه شامل تبیین شرایط موجود و ایده‌آل آموزش اخلاق حرفه‌ای در پرستاری، دسترسی رایگان به متن کامل مطالعات، و انتشار به زبان فارسی یا انگلیسی بود. معیارهای عدم ورود مطالعات نیز شامل مقالات غیر مرتبط با هدف اصلی پژوهش بود. در مواردی که برای انتخاب اسناد مرتبط ابهام وجود داشت، متن کامل سند مورد بررسی قرار گرفت. در صورت وجود تضاد بین نفر اول و دوم از اعضای تیم پژوهش، بحث و مشورت با نفر سوم انجام شد (شکل ۱).

۳- خلاصه کردن اطلاعات و داده‌ها: مطالعات مرتبط با موضوع پژوهش مورد بررسی قرار گرفت و اطلاعات و داده‌های آنها به صورت خلاصه جمع‌آوری شد. اطلاعات لازم برای هر مطالعه شامل نام نویسنده، سال، کشور، نوع مطالعه و خلاصه‌ای از نتایج بود.

۴- گزارش نتایج: در این مرحله گزارش حاصل از بررسی مقالات، توسط نویسندگان ارائه شد.

جستجو و استخراج مطالعات وابسته به پژوهش: در این مرحله، دو نفر از اعضای تیم پژوهش به صورت مستقل به جستجوی متون مرتبط در محدوده زمانی ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۵ پرداختند. برای یافتن اسناد مرتبط، پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر فارسی شامل مگیران، پایگاه مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی (SID) و پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC) و پایگاه‌های اطلاعاتی بین‌المللی شامل Scopus، Pubmed و موتور جستجوی Google scholar و همچنین سایت مجلات مرتبط با اخلاق مورد جستجو قرار گرفتند. واژه‌های مورد جستجوی مستخرج از سرعنوان‌های موضوعی پزشکی (MeSH) شامل اخلاق، پرستاری، آموزش، اخلاق حرفه‌ای به فارسی و انگلیسی بود.

۲- انتخاب مطالعات مرتبط: غربالگری و انتخاب اسناد براساس دستورالعمل موارد ترجیحی در گزارش مقالات مروری منظم و فراتحلیل‌ها (پریزما) (Preferred Reporting Items for Systematic reviews and Meta Analyses (PRISMA)) صورت گرفت. با استفاده از کلیدها و واژه‌های ذکر شده در مجموع تعداد ۱۱۰ مقاله بدست آمد. برای سازمان‌دهی مطالعات از نرم‌افزار مدیریت منابع اطلاعاتی اند نوت (End note) نسخه ۸ استفاده شد. با استفاده از نرم‌افزار مذکور مقالات تکراری حذف شد.

یافته‌ها

تعداد ۲۰ مقاله وارد مطالعه شد. اطلاعات مربوط به این مطالعات در جدول ۱ آورده شده است.

در جستجوی اولیه ۱۱۰ مقاله یافت شد که از این تعداد با حذف موارد تکراری و غیر مرتبط با هدف پژوهش و معیارهای ورود،

جدول ۱: مشخصات مقالات وارد شده به مطالعه

ردیف	نام نویسنده	تاریخ	کشور	نوع مطالعه	یافته ها
۱	جان هو و چو	۲۰۲۵	تایوان	کیفی	دو مضمون اصلی مرتبط با مضامین اخلاقی شناسایی شد: ناتوانی و تنوع در تصمیم‌گیری اخلاقی در پرستاران و دانشجویان پرستاری، که اغلب به دلیل ساختار سلسله مراتبی مراقبت‌های بهداشتی یا کمبود تجربه بود. شرکت‌کنندگان بر لزوم تقویت آموزش اخلاق پرستاری با تمرکز بر آگاهی اخلاقی، درک ارزش‌های شخصی و بهبود مهارت‌های ارتباطی تأکید کردند (۱۱).
۲	صالحیان	۲۰۲۵	ایران	مروری	چهار مؤلفه‌ی الگوسازی، گفت‌وگو، تمرین و تأیید راهبردهای عملی برای ادغام اخلاق مراقبت در برنامه درسی معرفی شده است. برای تحقق الگوبرداری دانشجویان از رفتارهای مراقبتی و اخلاقی اساتید، خود لازم است که اساتید مصادیق عینی و رفتاری اخلاق مراقبت را در تعامل با دانشجو به تمرین و اشتراک بگذارند؛ از این رو احترام، اعتماد، صداقت و مسئولیت‌پذیری اساتید از ویژگی‌های بارز این رویکرد شناخته شد. (۱۲).
۳	یانگ و جانگ	۲۰۲۵	کره جنوبی	کیفی	دانشجویان پرستاری اغلب چالش‌های اخلاقی بین استفاده از اطلاعات دیجیتال و محافظت از حریم خصوصی بیمار را تجربه می‌کردند. بسیاری از آنها به دلیل دستورالعمل‌های نامشخص نهادی و راهنمایی‌های عملی ناکافی، سردرگمی در تصمیم‌گیری اخلاقی را گزارش کردند. شکاف قابل توجهی بین آموزش اخلاق نظری و کاربرد آن در زمینه‌های دیجیتال وجود داشت (۱۳).
۴	اروجلو و همکاران	۲۰۲۵	ایران	مروری	نتایج نشان داد که علی‌رغم نگرش مثبت دانشجویان به آموزش اخلاق در پرستاری، چالش‌های اصلی، شکاف در دانش کاربردی، نیاز به بازنگری برنامه‌های درسی و غلبه روش‌های سنتی بر رویکردهای فعال می‌باشد؛ در این میان، ارزش‌های فرهنگی- معنوی نقشی بنیادین ایفا می‌کنند؛ از این رو علاوه بر بازنگری محتوای درسی، توانمندسازی اساتید مورد تأکید است (۱۴).
۵	اسنلینگ و همکاران	۲۰۲۴	انگلستان	سرمقاله	اگرچه به‌طور کلی در بحث اخلاق پرستاری شکاف‌هایی وجود دارد که می‌تواند توسط نهادهای نظارتی و حرفه‌ای پر شود. با بازگشت به ادعای پم‌گریس مبنی بر اینکه آموزش اخلاق پرستاری دچار آشفتگی است، در سه دهه گذشته پیشرفت‌هایی حاصل شده است. با این حال، تأمل و تحقیق باید در مورد محتوا و روش‌های برنامه درسی ادامه یابد.
۶	ترایراتارا	۲۰۲۳	آمریکا	کیفی (اقدام پژوهی)	به طور خلاصه مدرسان پرستاری ملزم هستند که شایستگی‌های تدریس خود را با توسعه حرفه‌ای، از جمله به‌روزرسانی دانش، مهارت‌ها، تحقیق و عملکرد مبتنی بر شواهد پرستاری، بهبود بخشند (۱۵).
۷	بوانو و همکاران	۲۰۲۳	برزیل	توصیفی- کیفی	چالش بزرگ در آموزش اخلاق در برنامه‌های کارشناسی پرستاری، ادغام آن با واقعیت تجربه شده توسط پرستاری است تا جایی که بتوان از مباحث اخلاق در بخش‌های مختلف جراحی، کودکان و ... استفاده کرد و این ایده تقویت شود که: اخلاق روزانه در هر عمل مراقبت، آموزش و مدیریت، به عنوان یک فرض در استدلال انتقادی- تأمل‌آمیز و در هر تصمیم‌گیری اجرا می‌شود (۱۶).
۸	اوماتونا و همکاران	۲۰۲۲	آمریکا	مروری	آموزش اخلاق باید همچون سایر دروس مورد توجه قرار گیرد و استراتژی‌هایی را در بر بگیرد که کاوش در جنبه‌های پیچیده و چندبعدی اخلاق را تسهیل کند. هنر و علوم انسانی می‌توانند ابعاد عاطفی و زندگی واقعی را به آموزش اخلاق وارد کنند از این رو استفاده از فناوری‌هایی مانند: فیلم، موسیقی، بازی و نمایش‌های آنلاین نقش مهمی در تسهیل کاوش در جنبه‌های عاطفی اخلاق دارند (۱۷).

ردیف	نام نویسنده	تاریخ	کشور	نوع مطالعه	یافته ها
۹	عادل مشهد سری و عطایی	۲۰۲۲	ایران	کیفی (کاربردی تبیینی)	آموزش اخلاق پزشکی بر پایه تدریس نظری (روش سنتی) به تنهایی نمی تواند نیازهای سیستم بهداشتی-درمانی کشور را برآورده سازد؛ در نتیجه ایجاد تحول و استفاده از روش های جدید آموزش که مبتنی بر جامعه است می تواند کمک کننده باشد. از این رو بهره مندی از اساتید علوم بالینی و فلسفه، آموزش قوانین جزایی و ایجاد حس مسئولیت پیشنهاد شده است (۱۸).
۱۰	هونکاوو	۲۰۲۱	فنلاند	کیفی	تفسیر روایت‌های دانشجویان پرستاری منجر به واحدهای معنایی زیر شد: آموزش‌های ابتدایی کارایی نداشته و دانشجویان پرستاری نیازمند ایجاد پل ارتباطی بین تئوری و بالین هستند. از طریق شبیه‌سازی اخلاق، دانشجویان پرستاری می‌توانند دانش بیشتری کسب کنند و احساس کنند که می‌توانند موقعیت‌های اخلاقی دشوار را مدیریت کنند. ارزش‌ها، اعمال اخلاقی و پایگاه ارزش‌های اخلاقی دانشجویان پرستاری، نقطه شروع مثبتی برای آموزش اخلاق نظری و عملی و آگاهی از انسان منحصر به فرد یعنی بیمار در واقعیت بالینی ارائه می‌دهد (۱۹).
۱۱	پیری و همکاران	۲۰۱۹	ایران	تجربی	آموزش بر اساس طرح حل مشکل در عملکرد اصول اخلاقی و شیوه آموزش مرسوم بر نحوه یادگیری و رعایت اصول اخلاقی دانشجویان تأثیرگذار است. بنابراین می توان در برنامه ریزی های آموزشی از شیوه آموزش مبتنی بر طرح مشکل به عنوان روش یادگیری اصلی و از شیوه آموزش مرسوم به عنوان روش یادگیری جانبی استفاده کرد (۲۰).
۱۲	سانگ	۲۰۱۸	نیوزلند	کیفی	یکی از چالش‌های عمده در آموزش دانشجویان با فرهنگ‌های متنوع، تسلط فلسفه غربی فردگرایی بود که در قانون اخلاق پرستاری نیوزیلند گنجانده شده است. آموزش اخلاق نباید تنها بر عهده برخی از مربیان پرستاری باشد بلکه باید در طول تحصیل و توسط همه مربیان پرستاری که در تئوری و عمل بالینی مشارکت دارند، تدریس شود (۲۱).
۱۳	حیدری و مشکین یزد	۲۰۱۸	ایران	مروری	هرچند آموزش اخلاق در سال های اخیر روبه رشد بوده و به منظور مشارکت در تصمیم گیری های اخلاقی، مدل های جدیدتر آموزش اخلاقی در برنامه های آموزش دنیا وارد شده، متأسفانه به نظر میرسد رویکردهای رایج آموزش اخلاق در برنامه های آموزش پرستاری به خصوص در ایران وجود ندارد؛ چراکه تنها درس موجود در این زمینه تاریخ پرستاری است که آن هم پاسخگوی نیاز پرستاران نمیباشد. محتوای درسی نیازمند تغییر است اما می توان با در نظر گرفتن مقطع آموزشی دانشجویان، آن را سطح بندی نمود (۲۲).
۱۴	هوسکینز و همکاران	۲۰۱۸	آمریکا (ایالت پنسیلوانیا)	مروری	اعضای حرفه پرستاری باید به درون خود تأمل کنند و فضاهای اخلاقی برای آموزش و مراقبت از یکدیگر ایجاد کنند. شکاف‌های ایجاد شده در انتقال دانش از کلاس درس به عمل بالینی، نیاز حیاتی به ارزیابی سیستماتیک محتوای برنامه‌های درسی فعلی و توسعه آموزش اخلاق مؤثر و با کیفیت بالا را برجسته می‌کند (۲۳).
۱۵	جعفری و همکاران	۲۰۱۷	ایران	مروری	توجه به میزان یادگیری دانشجویان در روش فعلی آموزش اخلاق پرستاری، استفاده از روش های نوین آموزش اخلاق حرفه ای و ارتقای دیدگاه اساتید و دانشجویان مهم ترین عواملی هستند که باید در رشد اخلاق حرفه ای پرستاری مورد توجه قرار گیرد (۲۴).
۱۶	بستانی	۲۰۱۶	ایران	مروری	آموزش اخلاق در پرستاری به صورت نظام مند تأثیر به سزایی در برنامه درسی دارد. همچنین در این مطالعات روش های مختلفی جهت ارتقا آموزش اخلاق در پرستاری از جمله: ارائه برنامه درسی منظم، سخنرانی ها، الگو بودن مربیان آموزش دیده و متبحر در این زمینه و... معرفی و پیشنهاد شده است. نیاز به توسعه محتوای نوآورانه، ساختار و روش های آموزشی جدید در آموزش اخلاق در مقطع کارشناسی وجود دارد (۲).
۱۷	ترابی و همکاران	۲۰۱۵	ایران	مروری	پس از بررسی متون، توجه به ضرورت آموزش اخلاق در پرستاری (افزایش توانایی حل معضلات اخلاقی، کسب هویت حرفه ای)، چالش های آموزش اخلاق (عدم وجود اساتید متبحر در زمینه آموزش، حذف واحد درسی اخلاق در پرستاری و ..) و عوامل مؤثر بر آموزش اخلاق حرفه ای (ویژگی های شخصیتی، ارزش ها و کمبود آگاهی از کدهای اخلاق حرفه ای) بودند؛ همچنین آموزش اخلاق نیازمند استفاده از روش‌های نوین تدریس می باشد (۱).
۱۸	محمدی و عزیزی	۲۰۱۵	ایران	نیمه تجربی	یکی از چالش های پرستاران، ناکافی بودن اطلاعات از اصول اخلاقی بود؛ نتایج نشان داد که پس از اجرای مداخله، افزایش معنا داری در میانگین نمرات استدلال اخلاقی در گروه مداخله مشاهده شده است؛ به طوری که آموزش اصول اخلاق پرستاری در حد معنی داری استدلال اخلاقی پرستاران در گروه مداخله را ارتقاء بخشیده است.

ردیف	نام نویسنده	تاریخ	کشور	نوع مطالعه	یافته ها
۱۹	شین و همکاران	۲۰۱۵	کره جنوبی	مقطعی	نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که مربیان پرستاری باید آموزش اخلاق عملی را بر اساس مسائل اخلاقی، مکرر حین انجام مداخلات پرستاری گوشزد نمایند. این یافته‌ها می‌توانند در توسعه استراتژی‌های آموزشی مؤثر برای پرستاران بالینی و سازمان‌های پرستاری برای بهبود توانایی‌های تصمیم‌گیری اخلاقی پرستاران مورد استفاده قرار گیرند (۲۵).
۲۰	کانیرتز و همکاران	۲۰۱۴	بلژیک	نیمه تجربی	نتایج مطالعه نشان داد که استفاده دانشجویان از تجربه شبیه‌سازی، منجر به ارتقاء مهارت‌های ارتباطی، تصمیم‌گیری و تأمل اخلاقی گردید. همچنین اساتیدی که اخلاق را به دانشجویان پرستاری آموزش می‌دهند، ملزم به داشتن تجربه قوی در زمینه عمل بالینی و پایگاه دانش نظری قوی در زمینه اخلاق هستند. از این رو باید توجه بیشتری به نحوه آماده‌سازی اساتیدی که اخلاق پرستاری را تدریس می‌کنند، برای بهبود اثربخشی و کیفیت آموزش در اخلاق پرستاری معطوف شود (۲۶).

نتایج بررسی مطالعات نشان داد که چالش‌های آموزش اخلاق در دانشجویان پرستاری را می‌توان در سه حیطه تقسیم‌بندی کرد.

آموزش تئوری اخلاق

-نقص سر فصل آموزشی: بر اساس یافته‌ها، یکی از چالش‌های مهم در آموزش اخلاق در رشته پرستاری نقص سرفصل‌های آموزشی است. هر چند برخی کشورها همچنان با نبود واحد درسی مختص به اخلاق در پرستاری مواجه هستند (۱)؛ با این حال یکی از چالش‌های آموزش اخلاق در برخی کشورها کمبود مدل‌های تصمیم‌گیری اخلاقی، بی‌توجهی به فرهنگ جامعه و تأکید بر فرهنگ فرد گرایی غرب در سرفصل‌هایی است که آموزش داده می‌شود (۱۴، ۲۱، ۲۷). در ایران به نظر می‌رسد رویکردهای رایج آموزش اخلاق در برنامه‌های آموزش پرستاری کامل نبوده و پاسخگوی نیاز پرستاران نمی‌باشد (۲۲).

-مدرس: تامین مدرسين با صلاحيت لازم در خصوص آموزش مباحث اخلاقی یکی دیگر از چالش‌های آموزش اخلاق گزارش شده است (۱۴). احترام، اعتماد، صداقت و مسئولیت پذیری از ویژگی‌های بارز برای یک استاد اخلاق است (۱۲). در یک مطالعه تحقیقاتی گزارش شد که به دلیل اینکه تصور می‌شود درس اخلاق از محتوای اصلی پرستاری کم اهمیت تر است، محتوای اخلاق در برنامه‌های درسی پرستاری کنار گذاشته می‌شود؛ همچنین برخی اساتید بیان کردند که برای آموزش اخلاق آمادگی ندارند و تعداد کمی از آنها آموزش رسمی اخلاق داشتند (۱۷). از طرفی بهره‌مندی از اساتید علوم بالین و فلسفه و آموزش قوانین جزایی نیز پیشنهاد شده است (۱۸).

-روش تدریس: یکی از دغدغه‌های اصلی در آموزش پرستاران، شیوه افزایش توانایی دانشجویان در موضوعات اخلاقی است. از آنجا که روش‌های سنتی به تنهایی نمی‌توانند نیازهای سیستم آموزشی - درمانی را برآورده سازند، استفاده از سایر روش‌ها پیشنهاد شده است (۱۸). برخی شیوه‌های تدریس مورد استفاده شامل: سخنرانی، سمینار، بحث کلاسی، ایفای نقش و تحلیل

موردی می‌باشد (۱، ۱۴). کاربرد روش‌های نوین تدریس و نظریه‌های اخلاقی در کلاس و آزمایشگاه‌های شبیه‌سازی می‌توانند به عنوان الگویی برای دانشجویان پرستاری به کار گرفته شوند. از طرفی آموزش دهندگان بایستی خود دارای توانایی و شایستگی‌های لازم در حوزه انتخاب بهترین تصمیم‌گیری‌های بالینی باشند؛ چرا که می‌تواند تأثیری عمیق و طولانی بر ذهنیت و عملکرد اخلاقی دانشجویان پرستاری داشته باشد (۲۶). -روش ارزشیابی: از دیگر چالش‌های آموزش اخلاق، مشکلات ارزشیابی و کمبود ابزارهای عینی برای ارزشیابی توانایی‌های دانشجویان در زمینه اخلاق حرفه‌ای است. اگر چه درس تئوری اخلاق می‌تواند به وسیله آزمون‌های نوشتاری یا تستی بررسی شوند، اما برای تعیین مهارت‌های تحلیلی دانشجویان استفاده از مطالعات موردی روش مناسبی است. همچنین بحث‌های کلاسی ابزاری مهم در ارزیابی پیشرفت فراگیران می‌باشد (۲۰).

آموزش اخلاق در بالین

نادیده‌گرفتن یادگیری مباحث اخلاقی بدون توجه به زمینه و موقعیتی که دانشجویان در آن کار می‌کنند نیز از چالش‌های آموزش اخلاق است (۱). در عصر فناوری مواردی همچون استفاده از ابزارهای دیجیتال، محافظت از حریم خصوصی بیمار و هوش مصنوعی، چالش‌های جدیدی را در حوزه اخلاق ایجاد کرده است (۱۳، ۲۸).

ماهیت رشته و ویژگی‌های شخصیتی افراد

از جمله عوامل مؤثر در مشارکت پرستاران، کفایت آموزش در دانشگاه، شیوه مدیریت بیمارستان، شرح وظایف واضح در حرفه پرستاری است؛ در حالی که فاکتورهایی مانند عدم استقلال در تصمیم‌گیری، اطاعت از پزشک و عدم قدرت حرفه‌ای در آن نقش دارند (۱). همچنین پایین بودن حس همدلی و عدم توانایی برقراری ارتباط با مددجویان از دیگر چالش‌های مطرح شده از جانب پرستاران و دانشجویان است و تقویت این حوزه می‌تواند

تصمیم‌گیری اخلاقی را افزایش دهد و شایستگی حرفه‌ای را بهبود بخشد (۱۱، ۲۹). از سوی دیگر متأسفانه برخی از مواقع با وجود آموزش مناسب اخلاق حرفه‌ای در دانشگاه، با ورود دانشجو به عرصه بالین و درگیر شدن با روزمرگی‌های کار، دچار رخوت در اخلاق حرفه‌ای می‌شوند (۲۷).

بحث:

پرستاران یکی از بزرگ‌ترین گروه‌های ارائه‌دهنده خدمات در سیستم درمانی بوده و دارای نیروی بالقوه قابل توجهی هستند که می‌توانند بر کیفیت مراقبت‌های بهداشتی و مستقیماً بر روی بازده سیستم سلامت تأثیر بگذارند (۸). علی‌رغم اهمیت آموزش اخلاق برای دانشجویان پرستاری و برای کسانی که در حال حاضر در عمل بالینی هستند، هنوز شکاف‌های زیادی وجود دارد. تامپسون و تامپسون (۱۹۸۹) سوالات برجسته زیر را در رابطه با آموزش اخلاق مطرح کردند: "چه محتوای اخلاقی در پرستاری مورد نیاز است؟"، "چه زمانی باید آموزش داده شود؟"، "چگونه باید آموزش داده شود؟"، "چه کسی باید آن را آموزش دهد؟" و "چگونه می‌توان آن را ارزیابی کرد؟". متأسفانه هنوز داده‌های کافی در این خصوص وجود ندارد (۲۳). از این رو مطالعه حاضر به بررسی چالش‌های آموزش اخلاق در دانشجویان پرستاری پرداخته است.

در مطالعه حاضر یکی از چالش‌های مهم در آموزش تئوری اخلاق در رشته پرستاری نقص سرفصل‌های آموزشی، عدم بکارگیری مدرس با صلاحیت، استفاده از روش‌های تدریس ابتدایی و با کارآمدی پایین و شیوه ارزشیابی نامناسب عنوان شده است. تا قبل از سال ۱۳۹۳ در ایران هیچ واحدی به عنوان آموزش اخلاق در کوریکولوم آموزشی جای نداشت، اما پس از این سال طبق مصوبه هیات برد پرستاری، مقرر شد واحد درس اخلاق و ارتباط حرفه‌ای به طور رسمی در مقطع لیسانس گنجانده شود (۱). با وجود پیشرفت‌هایی که در این زمینه اتفاق افتاده، یکی از چالش‌های مهم در آموزش تئوری درس اخلاق نحوه کاربست این مباحث در بالین است. کانیرتز و همکاران در مطالعه خود می‌گویند آموزش دهندگان بایستی قادر باشند به اندازه کافی نظریه‌های اخلاقی را در موارد بالینی به کار گیرند (۲۶). در این خصوص شین و همکاران نیز در مطالعه خود عنوان کردند که مربیان پرستاری باید آموزش اخلاق را بر اساس مسائل اخلاقی به روز، به صورت مکرر و حین انجام مداخلات پرستاری، گوشزد نمایند (۲۵). موضوع مورد بحث دیگر مدرسین درس اخلاق هستند. مدرسین پرستاری منبع مهمی برای دانشجویان برای یادگیری ارزش‌های حرفه‌ای از طریق کلاس‌ها و آموزش بالینی هستند (۱۵). در مطالعه‌ای که گورگولو و همکاران در ترکیه انجام دادند مشخص شد که ۹۰٪ مدرسین دروس اخلاق، تخصصی در حوزه

اخلاق نداشته‌اند (۳۰). از طرف دیگر، بسیاری از مواقع محتوای تدریس شده محدود به اصول اخلاقی بدون استفاده از مثال‌هایی برای نشان دادن چگونگی به‌کارگیری این اصول در جامعه می‌باشد. مدرسان پرستاری همچنین ممکن است چند مطالعه موردی یا گزارش‌های موردی از متون پرستاری را برجسته کنند، اما تجربیات شخصی خود را در رابطه با تصمیمات اخلاقی در کلاس به اشتراک نگذارند (۱۵). این در حالی است که اخلاق حرفه‌ای یک موضوع بین رشته‌ای بوده و نیازمند توانمندسازی اساتید و تلفیق علوم مختلف است (۱۷). یکی از راه‌های دستیابی به اهداف آموزش اخلاق در پرستاری استفاده از روش تدریس به روز و مناسب است. پیری و همکاران بیان می‌کنند که کار با موارد واقعی در بحث‌های گروهی کوچک، دانشجویان را تشویق می‌کند تا دانش تئوری که آموخته‌اند را مورد استفاده قرار دهند؛ البته این روش به آنها کمک می‌کند تا شکاف بین تئوری و عمل را برطرف کنند (۲۰). در همین خصوص ترابی و همکاران استفاده از روش‌هایی همچون یادگیری مبتنی بر بحث، یادگیری فعال و مبتنی بر مشکل، استفاده از نمایش فیلم، برگزاری کارگاه، پرورش تفکر انتقادی و استراتژی‌هایی برای پرورش روحیه خود راهبری در دانشجویان، استفاده از روش منتورینگ و نقش مدل، استفاده از الگوهای اخلاقی و آموزش الگو محوری را مطرح و به کارگیری این ابزارها را روش مناسبی جهت آموزش و ارزشیابی دانشجویان بیان می‌کنند (۱). همچنین همسو با موارد ذکر شده اوماتونا و همکاران استفاده از فناوری‌هایی مانند فیلم، موسیقی، بازی و نمایش را به عنوان روش‌هایی جهت تسهیل در جنبه‌های عاطفی اخلاق بیان کرده‌اند (۱۷).

بر اساس مطالعه حاضر یکی از چالش‌های موجود در آموزش اخلاق در پرستاری را عدم تناسب مطالب آموزش داده شده با محیط بالین می‌دانند. در این خصوص هونکاو و همکاران بیان می‌کنند که دانشجویان پرستاری نیازمند ایجاد پل ارتباطی بین تئوری و بالین هستند تا از طریق شبیه‌سازی اخلاق بتوانند در موقعیت‌های واقعی تصمیم بگیرند (۱۹). آوین و همکاران در بررسی نحوه قضاوت اخلاقی دانشجویان پرستاری سال اول و آخر پرستاری فنلاند و تأثیر آموزش اخلاق بر توانایی قضاوت اخلاقی آنان نتیجه گرفتند که دانشجویان سال آخر که در آموزش اخلاق با معضلات اخلاقی به صورت عملی مواجه شده بودند، قدرت قضاوت بهتری نسبت به دانشجویان سال اول داشتند (۲). در آموزش اخلاق در پرستاری، هدف تنها کسب دانش و آشنایی با اصطلاحات اخلاق یا درک روش‌های حل معضلات اخلاقی نیست بلکه یادگیری باید شامل توسعه ویژگی‌ها و خصوصیات اخلاقی باشد. از این رو پرستار باید بداند چه چیزی اخلاقی است و با انگیزه برای رسیدن به اخلاقیات تلاش کند و این مهم نیازمند

بین آموزش تئوری اخلاق و نحوه کاربست آن در بالین و عوامل زمینه‌ای چون کمبود انگیزه و پایین بودن توانایی در برقراری ارتباط با مددجو از چالش‌های آموزش اخلاق در دانشجویان پرستاری است. در نتیجه با توجه به اهمیت آموزش اخلاق در پرستاری و با توجه به مطالب ذکر شده بازنگری در سرفصل‌های اخلاق در پرستاری بر اساس شرایط فرهنگی هر کشور، استفاده از روش‌های کاربردی و یادگیری‌های دانشجو محور، درآمیختن علم اخلاق با عرصه بالین و آموزش اخلاق در پرستاری به صورت بین رشته‌ای با بهره‌مندی از اساتید علوم اخلاق و علوم بالین پیشنهاد می‌شود.

ملاحظات اخلاقی

لازم به ذکر است در این مطالعه موارد اخلاقی رعایت گردیده و مقاله در هیچکدام از نشریات علوم پزشکی به چاپ نرسیده است. در این پژوهش از ابزارهای هوش مصنوعی صرفاً برای شناسایی و بازیابی شناسه DOI منابع استفاده شده است.

تضاد منافع

هیچگونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

مشارکت نویسندگان

ایده و طراحی مطالعه (محمد مهدی دارائی)، جمع آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها (میثم صفی کیکله، پریسا سلگی)، ویرایش نهایی و نگارش مقاله (مرضیه سیف)

حمایت مالی

این پژوهش بدون دریافت هر گونه حمایت مالی از سازمان، موسسه یا نهاد خاصی انجام شده است.

تشکر و قدردانی

از همه کسانی که در اجرای طرح و گردآوری داده‌ها مشارکت داشتند، تقدیر و تشکر می‌شود.

نهادینه شدن آموزش اخلاق در افکار، احساسات و باورهای فرد در موقعیت‌های اخلاقی روزمره است (۱۷). در مطالعه ای که میکائیلی و همکاران انجام دادند مشخص شد که بین هوش شخصیتی پرستاران با رفتار اخلاقی آنها ارتباط معنا داری وجود دارد؛ این بدان معنی است که پرستاران با هوش شخصیتی بالا به دلیل دارا بودن ویژگی‌های شخصیتی نظیر توانایی استدلال در مورد شخصیت خود و بیماران، به راحتی می‌توانند از این توانایی برای هدایت و کنترل رفتارهای فردی و اجتماعی خودشان استفاده کنند. از دیگر سو می‌توان گفت که حساسیت اخلاقی در پرستاران یکی از پیچیده ترین مؤلفه های رفتار انسانی است که در شکل گیری و بسط آن عوامل روانشناختی و اجتماعی مختلفی دخیل است که یکی از این عوامل، ویژگی شخصیتی همدلی است. تحقیقات بی شماری در حوزه همدلی و مشاهده تأثیر چشمگیر آن بر میزان حساسیت اخلاقی پرستاران انجام شده است. همدلی، توانایی مهمی است که پرستار را با احساسات و افکار بیماران هماهنگ می‌کند و آنها را به دنیای اجتماعی پیوند می‌زند؛ در نتیجه تحریک حس همدلی باعث عدم عدول پرستار از وظایف اخلاقی شده و موجب می‌شود آموزش اخلاق موثر واقع شود (۲۹).

از محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به این نکته اشاره کرد که تنها از مطالعات با زبان فارسی یا انگلیسی که متن کامل آنها در دسترس بود استفاده گردید و ممکن است بعضی مطالعات از دست رفته باشند.

نتیجه گیری

براساس نتایج، چالش‌های آموزش اخلاق در دانشجویان پرستاری را می‌توان به ۳ حیطه آموزش تئوری اخلاق، آموزش اخلاق در بالین و عوامل زمینه‌ای چون ماهیت رشته و عوامل شخصیتی تقسیم کرد. از این رو نقص سرفصل‌های آموزشی و بی‌توجهی به فرهنگ جامعه در کتب آموزشی، کمبود مدرسین مسلط به علم اخلاق، استفاده از روش‌های نامناسب در آموزش موضوعات اخلاقی، مشکلات ارزشیابی و کمبود ابزارهای عینی برای ارزشیابی توانایی‌های دانشجویان در زمینه اخلاق حرفه‌ای، فاصله

References

1. Torabi M, Abbaszadeh A, Borhani F, SHamsaei F. The place of ethics education in nursing in Iran. Quarterly Journal of Bioethics. 2015;17:117-46. doi:10.22037/BJ.V5I17.14120.
2. Bostani S. Strategies to promote professional ethics in nursing education system. Development Strategies in Medical Education. 2015;2(2):13-22.
3. Jalali R, Hasani P, Abedsaeedi Z, Rezaei M. Developing and validating the nursing conscience perception questionnaire. Journal of Kermanshah University of Medical Sciences. 2013;17(8).
4. Azizi A, Sasanpour M. Effectiveness of nursing ethics training on nurses' moral sensitivity in 2014. 2018.
5. Lützen K, Dahlqvist V, Eriksson S, Norberg A. Developing the concept of moral sensitivity in health

- care practice. *Nursing ethics*. 2006;13(2):187-96. doi: [10.1191/0969733006ne837oa](https://doi.org/10.1191/0969733006ne837oa).
6. Murayama S. Cultural sensitivity removes barriers to better care. A letter to the editor on article "parental preference or child well-being: an ethical dilemma". *Journal of pediatric nursing*. 2010;25(2):71. doi: [10.1016/j.pedn.2009.11.006](https://doi.org/10.1016/j.pedn.2009.11.006).
  7. Lützen K, Blom T, Ewalds-Kvist B, Winch S. Moral stress, moral climate and moral sensitivity among psychiatric professionals. *Nursing ethics*. 2010;17(2):213-24. doi: [10.1177/0969733009351951](https://doi.org/10.1177/0969733009351951).
  8. Mohamadi J, Azizi A. Effectiveness of nursing ethics education on ethical reasoning nurses. *iran Journal of nursing*. 2015;28(96):50-7. doi: [10.29252/ijn.28.96.50](https://doi.org/10.29252/ijn.28.96.50).
  9. Cannaerts N, Gastmans C, Casterlé BD. Contribution of ethics education to the ethical competence of nursing students: educators' and students' perceptions. *Nursing ethics*. 2014;21(8):861-78. doi: [10.1177/0969733014523166](https://doi.org/10.1177/0969733014523166).
  10. Arksey H, O'Malley L. Scoping studies: towards a methodological framework. *International journal of social research methodology*. 2005;8(1):19-32. doi: [10.1080/1364557032000119616](https://doi.org/10.1080/1364557032000119616).
  11. Hwu LJ, Pai HC. Exploring Ethical Dilemmas and Coping Strategies in Nursing: A Focus Group Study of Nurses and Nursing Students. 2025;27(2):e70082. doi: [10.1111/nhs.70082](https://doi.org/10.1111/nhs.70082).
  12. Salehian M. Caring ethics-based nursing curriculum. *Navid No*. 2025;28(93):68-78.
  13. Yang HM, Jang YE. Ethics of nursing in the digital age: perceptions and challenges among Korean nursing students. 2025;26(1):143. doi: [10.1186/s12910-025-01301-6](https://doi.org/10.1186/s12910-025-01301-6).
  14. Orujlu S. Professional ethics in nursing education in Iran :an integrative review. *Education and Ethics In Nursing* ISSN: 2322-5300. 2025.-:
  15. K T. Cultivation and Transference of Ethical Personal and Professional Characteristics of Nursing Instructors to Students. (Doctoral dissertation, Northeastern University)2023.
  16. Bueno AA, Evangelista RA. Overview of nursing ethics teaching in Brazilian public higher education institutions. 2023;76Suppl 3(Suppl 3):e20220808. doi: [10.1590/0034-7167-2022-0808](https://doi.org/10.1590/0034-7167-2022-0808).
  17. O'Mathúna DP. Nursing Ethics Education: Thinking, Feeling, and Technology. *The Nursing clinics of North America*. 2022;57(4):613-25. doi: [10.1016/j.cnur.2022.06.009](https://doi.org/10.1016/j.cnur.2022.06.009).
  18. Adel F, Ataei G. The place of ethics in Iranian medical education. *Education and Ethics In Nursing* 2022;1(1):1-7.
  19. Honkavuo L. Ethics simulation in nursing education: Nursing students' experiences. *Nursing ethics*. 2021;28(7-8):1269-81. doi: [10.1177/0969733021994188](https://doi.org/10.1177/0969733021994188).
  20. Piri S, Abdi M, Mohammadian R, Asadi M. Comparison of the principles of nursing ethics in two methods based on problem solving and conventional education. *Education and Ethics In Nursing* ISSN: 2322-5300. 2018;7(3-4):16-22. doi: [10.52547/ethicnurs.7.3.4.16](https://doi.org/10.52547/ethicnurs.7.3.4.16).
  21. J S. Ethics education in nursing: Challenges for nurse educators. *Kaitiaki Nursing Research*. 2018;9(1):7-12.
  22. A H, A m. Ethical challenges in nursing profession *Nursing and Midwifery*. 2018;7(1):84-95.
  23. Hoskins K, Grady C, Ulrich CM. Ethics Education in Nursing: Instruction for Future Generations of Nurses. *OJIN: The Online Journal of Issues in Nursing*. 2018;23(1):75-86. doi: [10.3912/OJIN.Vol23No01Man03](https://doi.org/10.3912/OJIN.Vol23No01Man03).
  24. Jafari H, Khaghanizade M, Nouri JM, Nir MS. Developmental Strategies for Nursing Ethics Education. *Journal of Medical Ethics*. 2017;10(38):81-90. doi: [10.21859/mej-103881](https://doi.org/10.21859/mej-103881).
  25. JH S, SH J, MH L, Y Y. Experiences of ethical issues and needs for ethics education in clinical nurses. *Journal of Korean Academy of Nursing Administration*. 2015;21(3):39-327. doi: [10.1111/jkana.2015.21.3.327](https://doi.org/10.1111/jkana.2015.21.3.327).
  26. Cannaerts N, Gastmans C, de Casterlé BD. Response to Commentary (1): Effectiveness of Nursing Ethics education: Much more research needed. *Nursing ethics*. 2014;21(6):743/١٠,١١٧٧. doi: [10.1177/0969733014523166](https://doi.org/10.1177/0969733014523166).
  27. Zirk S, Abdolazadeh F, Rahmani A. Level of Ethical Development in Nurses Working in Theaching Hospitals Affiliated to Tabriz University of Medical Sciences. *Qom University of Medical Sciences*. 2012;6(3).
  28. Moradi A, Sheibani Z, Sanagoo A, Jouybari L. Application of artificial intelligence in nursing and its ethical aspects. *Education & Ethics In Nursing*. 2023;12(3):1-3.
  29. Mikaeili N, Ghaffari M. The relationship between personal intelligence and empathy in nurses and their moral sensitivity. 2016.
  30. Görgülü RS, Dinç L. Ethics in Turkish nursing education programs. *Nursing ethics*. 2007;14(6):741-52. doi: [10.1177/0969733007082114](https://doi.org/10.1177/0969733007082114).